

TADBIRKORLIK MADANIYATI: ZAMONAVIY IQTISODIY TARAQQIYOTNING MUHIM OMILI

Kimsanova Dilnoza Raxmonjonovna

Beshariq tuman 1-son texnikumi

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada tadbirkorlik madaniyatining mohiyati, uning iqtisodiy taraqqiyotdagi o'рни hamda zamonaviy biznes muhitidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, tadbirkorlik madaniyatining asosiy tarkibiy qismlari, uni shakllantirish omillari va O'zbekiston sharoitidagi rivojlanish istiqbollari ilmiy jihatdan yoritiladi. Tadqiqot davomida iqtisodiy va ijtimoiy omillarning tadbirkorlik faoliyatiga ta'siri o'rganilib, xulosa va takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: tadbirkorlik, madaniyat, biznes etikasi, iqtisodiy rivojlanish, innovatsiya, menejment, tadbirkorlik muhiti.

Kirish

Bozor iqtisodiyoti sharoitida tadbirkorlik faoliyati jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Har qanday davlat iqtisodiyotining rivojlanishi ko'p jihatdan tadbirkorlik subyektlarining samarali faoliyat yuritishiga bog'liq. Bunda tadbirkorlik madaniyati alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki tadbirkorlik madaniyati biznes yuritish jarayonida axloqiy me'yorlarga rioya qilish, hamkorlik munosabatlarini to'g'ri tashkil etish, innovatsion fikrlash va ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy iqtisodiyotda tadbirkorlik madaniyati nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki jamiyatning ma'naviy va ijtimoiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli ushbu mavzuni ilmiy jihatdan tadqiq etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Asosiy qism

Tadbirkorlik madaniyatining mohiyati

Tadbirkorlik madaniyati — bu tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish jarayonida shakllanadigan axloqiy, huquqiy, iqtisodiy va ijtimoiy munosabatlar tizimidir. U tadbirkorning bilim darajasi, muomala madaniyati, boshqaruv uslubi va jamiyat oldidagi mas'uliyatida namoyon bo'ladi.

Tadbirkorlik madaniyati quyidagi asosiy tarkibiy qismlardan iborat:

1. **Huquqiy madaniyat** — qonunlarga rioya qilish va shartnoma majburiyatlarini bajarish;
2. **Axloqiy madaniyat** — halollik, adolat va mas'uliyat tamoyillariga amal qilish;

3. **Boshqaruv madaniyati** — samarali menejment va liderlik qobiliyatlari;

4. **Kommunikativ madaniyat** — mijozlar va hamkorlar bilan to'g'ri muloqot qilish;

5. **Innovatsion madaniyat** — yangilik yaratish va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash.

Tadbirkorlik madaniyati yuqori bo'lgan jamiyatlarda iqtisodiy barqarorlik va raqobat muhiti kuchli rivojlanadi.

Tadbirkorlik madaniyatining iqtisodiy ahamiyati

Tadbirkorlik madaniyati iqtisodiy rivojlanishning muhim omili hisoblanadi. U quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi:

1. Iqtisodiy samaradorlikni oshirish

Madaniyatli tadbirkor ish faoliyatini puxta rejalashtiradi, resurslardan oqilona foydalanadi va ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi.

2. Investitsion muhitni yaxshilash

Biznes etikasi va qonuniylikka amal qiluvchi tadbirkorlar xorijiy investorlar ishonchini oshiradi. Bu esa mamlakat iqtisodiyotiga investitsiyalar oqimini kuchaytiradi.

3. Raqobatbardoshlikni ta'minlash

Innovatsion va kreativ yondashuvga ega tadbirkorlar bozorda ustunlikka erishadi hamda milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshiradi.

4. Yangi ish o'rinlari yaratish

Tadbirkorlik faoliyatining rivojlanishi aholining bandligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

O'zbekistonda tadbirkorlik madaniyatining rivojlanishi

So'nggi yillarda O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash, soliqlarni optimallashtirish va biznes yuritish uchun qulay muhit yaratish natijasida tadbirkorlik faoligi ortmoqda.

Shu bilan birga, tadbirkorlik madaniyatini rivojlantirish borasida ayrim muammolar ham mavjud:

- biznes etikasi bo'yicha bilimlarning yetarli emasligi;
- boshqaruv tajribasining sustligi;
- innovatsion faoliyatning cheklanganligi;
- korrupsiya va byurokratik to'siqlar.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun tadbirkorlarni zamonaviy menejment, biznes etikasi va raqamli texnologiyalar asosida o'qitish muhim ahamiyatga ega.

Tadbirkorlik madaniyatini rivojlantirish yo'llari

Tadbirkorlik madaniyatini rivojlantirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- tadbirkorlik ta'limini rivojlantirish;
- biznes etikasi bo'yicha treninglar tashkil etish;
- yoshlarni innovatsion faoliyatga jalb qilish;
- raqamli iqtisodiyot imkoniyatlaridan keng foydalanish;
- tadbirkorlarning huquqiy savodxonligini oshirish.

Shuningdek, oliy ta'lim muassasalarida tadbirkorlik madaniyatiga oid fanlarni chuqurlashtirib o'qitish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, tadbirkorlik madaniyati iqtisodiy taraqqiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. U biznes faoliyatining samaradorligini oshirish, investitsion muhitni yaxshilash va jamiyatda sog'lom raqobatni shakllantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy sharoitda tadbirkorlik madaniyatini rivojlantirish iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lishi lozim. Ayniqsa, yosh tadbirkorlarni zamonaviy bilim va ko'nikmalar asosida tayyorlash mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining muhim omili bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni.
2. Schumpeter J. *Theory of Economic Development*. Harvard University Press, 1934.
3. Drucker P. *Innovation and Entrepreneurship*. Harper Business, 1985.
4. Kotler P. *Marketing Management*. Pearson Education, 2017.
5. Maxmudov E. "Tadbirkorlik asoslari". Toshkent, 2020.
6. Abdurahmonov Q.X. "Menejment va biznes asoslari". Toshkent, 2019.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari, iqtisodiy islohotlarga oid hujjatlar.